«ГУЛИСТОН» ДАЛАЛАРИДА

«Минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан оширнб ҳосил етиштирамиз. Пахтанинг 2800 тоннасини «зангори кема»ларда териб оламиз».

Бу — Пискент районидаги «Гулистон» колхози аъзоларининг юбилей йилидаги мажбуриятлари. Пахтакорлар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун астойдил курашмоқдалар. Чигит экиш ва уни текис ундириб олиш соҳасида фидокорона меҳнат қилинди. Колхозчилар социалистик мусобақа асосида ишлаб, шу кунларда ғўза парваришини намунали ўтказмоқдалар. Абдуғани Назарқулов, Иброҳим Холиқулов, Исмат Сарибоев, Назар Ходимирзаев, Дароп Йўлдошев сингари моҳир механизаторлар ғўза қатор ораларини сифатли юмшатиб, бу соҳадаги топшириқларни намунали бажармоқдалар.

Республикада хизмат кўрсатган пахтакор Абдураим Эргашев, Ленин ордени кавалери Комилжон Алиев, Маннон Мусаев ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари гектаридан 40—45 центнердан пахта етиштиришни мўлжаллаяптилар.

Далада ишлаётганлар учун барча шароитлар яратиб берилган, — дейди колхоз раиси Ислиддин Ҳайдаров. — Шунинг учун ҳар бир киши ўз зиммасидаги топшириқни тўла ва ошириб бажармоқда. Биз, барча майдонда ғўзаларнинг нормал ривожланиши учун курашамиз ва уларни эрта ҳосилга киритиш ҳаракатида бўламиз.

Ф. ЛУТФУЛЛАЕВ.

Суратларда: 1. илғор бригада бошлиғи Маннон Мусаев. 2. Ғўза парвариши пайти. 3. Пешқадам механизатор Иброҳим Холиқулов.

Автор фотолари.

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 96 (4555).

18 МАЙ ПАЙШАНБА 1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ЯХШИ ТАШАББУСНИ КЕНГ ЁЯЙЛИК

КПСС XXIV съездига тайёргарлик кўрилган кунларда Тошкентдаги Чкалов номли авиация заводининг фрезерчиси, СССР Олий Совети депутати А. А. Девятова ватанпарварлик ташаббуси кўрсатиб, меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан тўққизинчи беш йиллик план топшириқларини тўрт йилда бажаришга аҳд қилган эди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўртоқ Девятова ўз зиммасига олган юксак социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажараётганлигини мамнуният билан қайд қилади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ташаббусни меҳнаткашларнинг ишлаб чиқариш самарадорлигини юксалтириш, меҳнат унумдорлигини муттасил ошириш ва маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, беш йилликнинг иккинчи йили план топшириқлари ва социалистик мажбуриятларни сўзсиз бажариш йўлидаги ижодий ғайрат-шижоатининг ифодаси деб ҳисоблайди. Ўртоқ Девятова ўз малакасини такомиллаштириб, илғор тажриба, техникани, иқтисодий билимларни эгаллаб, юксак натижаларга эришди. Бу натижалар смена топшириқларини 130—140 процент бажариш ва ҳозирги вақтда 1972 йил сентябрь ойи ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқариш имконини беради. **Ўртоқ Девятова меҳнат унумдорлигини ошириш билан бирга ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатини ҳам яхшиламоқда.**

Республикадаги кўпгина корхона ва ташкилотларнинг коллективлари ана шу қимматли ташаббусни кенг ёйиш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқдилар ва бу тадбирларни амалга оширмоқдалар. Ажойиб ташаббус кун сайин кенг ёйилмоқда, бу ташаббусга қўшилган ходимлар сони ортиб бормоқда. Авиация заводининг ўзидагина 3 минг 200 дан ортиқ киши, енгил саноат, пахта тозалаш саноати корхоналарида 10 минг 500 киши, машинасозлик саноати корхоналарида 4 минг 300 киши, нефть, газ ва химия саноати корхоналарида 2 минг 500 киши бу ташаббусга қўшилди.

Ўртоқ Девятова ҳозирги вақтда «Мураббий бўлайлик» деган шиор остида янги ташаббусни бошлаб берди. Бу ташаббусдан кузатилган мақсад — ёш ишчиларни оталикка олиб, уларга илғор тажрибани ўргатиш ва тарбия ишларини яхши йўлга қўйишдан, ишлаб чиқариш таълимининг сифатини юксак даражага кўтаришдан иборат. Тошкент авиация заводининг бир ўзидагина 900 дан ортиқ киши бу ташаббусни қўллаб-қувватлади. Бу корхонада СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан беш йиллик план топшириқлари ва социалистик мажбуриятларни бажаришда янги марраларга эришиш имконини берадиган тадбирлар аниқ белгилаб чиқилди.

Заводда коллективни социал ривожлантиришнинг комплекс плани ишлаб чиқилди ва бу план амалга оширилмоқда. Ҳар бир меҳнатчи корхонани ривожлантириш истиқболларини яхши билади, бу ишга шахсан қандай ҳисса қўшмоғи кераклигини аниқ тасаввур этади.

Авиасозларнинг ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг ижодий ғайрат-шижоатидан кенг фойдаланиш соҳасидаги тажрибаси оммани КПСС XXIV съездининг қарорларини амалга ошириш учун курашга сафарбар қилишнинг яхши намунасидир.

Аммо, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети таъкидлаб ўтганидек, электртехника, металлургия саноати, бинокорлик индустрияси, транспорт, алоқа, қурилиш ташкилотларининг айрим корхоналарида ўртоқ Девятованинг ташаббуси ҳали кенг ёйилган эмас. Бу ҳол саноат ва қурилиш ишлари суръатлари етарли даражада жадаллаштирилмаётганлигига сабаб бўлмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика корхоналарида Тошкентдаги Чкалов номли авиация заводи фрезерчиси, СССР Олий Совети депутати А. А. Девятованинг илғор меҳнат методларидан фойдаланиш, малака ва иқтисодий билимларни ошириш йўли билан меҳнат унумдорлигини ўстириш юзасидан тўққизинчи беш йиллик план топшириқларини бажариш соҳасидаги ташаббуси асосида социалистик мусобақани кенг ривожлантириш республика меҳнаткашларининг СССР ташкил этилган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш йўлидаги курашида ва коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда ғоят катта резерв деб қайд қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети область, шаҳар, район партия комитетларига, Ўзбекистон касаба союзлари республика советига, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетига, республика министрликлари ва идораларига ўртоқ Девятова ташаббуси асосида социалистик мусобақани уюштириш масаласини қараб чиқиш ва мусобақани янада кучайтириш учун қўшимча тадбирларни амалга оширишни топширди.

Республика газеталари редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг телевидение ва радио эшиттириш давлат комитетига А. А. Девятова ташаббуси асосида тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш, ССР Иттифоқи ташкил этилган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақада қатнашаётган энг яхши коллективлар, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг муваффақиятларини мунтазам ёритиб туриш топширилди.

ХЛОРЕЛЛА — ОҚСИЛ ВА ВИТАМИНЛАР ХАЗИНАСИ

ФАН — ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА

«Сельская жизнь» редакциясига келаётган кўпгина хатларда газетхонлар хлорелла, уни ишлаб чиқаришда қўлланиш тажрибаси ҳақида ҳикоя қилиб беришни илтимос қилишмоқда.

Газетхонларнинг илтимосини бажариш мақсадида Ўзбекистон ССР олимлари ва мутахассислари ана шу сув ўсимлигини етиштириш ва ундан чорвачиликда фойдаланиш тажрибаси ҳақида ҳикоя қилиб бермоқдалар.

ҒОЯТ СЕРУНУМ ЎСИМЛИК

Сув ўсимликлари табиатда кенг тарқалган, уларнинг дунёси кўп жиҳатдан хилма-хил ва қизиқарлидир. Бироқ, ана шу оддий ўсимликларнинг минглаб тури ўртасида кейинги вақтда хлорелла алоҳида эътиборга сазовор бўлмоқда.

Бу кўз илғамас бир тўқимали юмалоқ шаклдаги бир йиллик кўк сув ўсимлигининг ҳажми шу қадар кичикки, уни оддий кўз билан илғаб бўлмайди. Аммо, жуда тез кўпайиши туфайли хлорелланинг тўқимаси хар 12 соатдан кейин ажралади ва шу боисдан у бошқа ҳар қандай қишлоқ хўжалик экини етиштирилганда олиш мумкин бўлмаган даражада мўл ҳосил бериш қобилиятига эгадир. Сунъий ҳавзаларда ёруғлиқ ва газ озуқаси режими қулай бўлганда хлорелла йилнинг иссиқ даврида — апрель ойидан октябрь ойигача — гектар бошига ўрта ҳисобда 300—500 центнердан қуруқ ёки 1200—2000 центнергача сув юзасидан олинадиган хўл биологик масса бериши мумкин.

Хлорелла фақат рекорд ҳосил бериши билангина шуҳрат қозонмаган. Унинг қуруқ массаси таркибида 50 процентгача, яъни дуккакли ўсимликлар таркибидагига қараганда қарийб икки баравар кўп оқсил моддаси бўлади. Шундай қилиб, гектаридан 300—500 центнер ҳосил олинганда 150—250 центнер оқсилга эга бўлиш мумкин.

Хлорелла таркибидаги витаминнинг қиммати ҳам бундан кам эмас. Хлорелланинг таркибида 20—30 процент углеводлар ва мойлар, шунингдек витаминларнинг бутун бир комплекси мавжуддир. Масалан, лимон таркибида қанча миқдорда С витамини бўлса, хлорелла таркибида ҳам худди шунча бўлади. Бундан ташқари, хлорелланинг биологик массаси таркибида кўп миқдорда каротин, никотин кислотаси, Е витамини ва В группасидаги витаминлар мавжуддир.

Хлорелланинг мисли кўрилмаган юқори ҳосилдорлиги, ажойиб сифати ва хусусиятлари олимларни қизиқтирмаслиги мумкин эмас эди. Ҳозирги вақтда кўпгина мамлакатларда кенг миқёсда тадқиқотлар олиб борилмоқда. Бу тадқиқотлардан кузатилган мақсад — қимматли тўйимли модда, чорва моллар учун озуқа манбаи бўлган сув ўсимликларини оммавий равишда ўстиришнинг оддий ва арзон усулларини ишлаб чиқишдан иборатдир. Бундай тадқиқотлар бизнинг мамлакатимизда ҳам олиб борилмоқда.

Ўзбек олимлари ишлаб чиқариш ходимлари билан яқиндан ҳамкорлик қилган ҳолда кўз илғамас сув ўсимликларининг экологияси, биологияси ва биохимиясини ўрганиш асосида хлореллани кўплаб етиштиришнинг самарали усулларини ишлаб чиқдилар. Хлореллани етиштиришнинг улар томонидан таклиф қилинган реакторлар деб аталувчи установкалар ишлаб чиқаришга тавсия этилди ва ҳозирги вақтда Ўзбекистондаги кўпчилик бўрдоқичилик хўжаликларида амалда қўлланилмоқда. Бундай установкалар Туркманистон, Россия Федерацияси ва Украина хўжаликларида ҳам қурилмоқда.

Хлореллани ишлаб чиқариш арзонга тушмоқда. Иссиқлик электр станциялари ва саноат қозонлари газларининг чиқиндисида кўз илғамас сув ўсимликларини йил давомида ўстириш борасида олимлар ишлаб чиққан технология туфайли маҳсулот етиштириш янада арзонга тушяпти. Биз таклиф қилган усул газ чиқиндиларини бошқа аралашмалардан бирон тарзда олдиндан тозаламаган ҳолда улардан фойдаланиш имкониятини беради. Маълум даражадаги босимда ва газ чиқиндиларини юбориб туришни тартибга солиш йўли билан суспензияни аралаштириш каби технологик вазифа ҳам ҳал қилинмоқдаки, бусиз сув ўсимлигининг интенсив ўсиши мумкин эмас.

Табиий газ ёнишидан чиқадиган маҳсулотдан фойдаланган ҳолда йил бўйи хлорелла ўстириш усули сув ўсимликлари биологик массаси қийматини камида 25—30 процент камайтириш имконини беради.

Хлореллани чорвачилик чиқиндиларида ҳам ўстириш мумкин. Минерал муҳитга органик ўғитларнинг айрим турларини бироз қўшганда сув ўсимликларининг ўсиши кучаяди ва уларнинг ҳосилдорлиги ошади. Масалан, гўнг ва товуқ аҳлатининг оз миқдордаги эритмаси (минг литр тўйимли муҳитга 3—5 литр аралашма) қўшилганда хлорелланинг ҳавзалардаги маҳсулдорлиги 20—25 процент ошади.

Кўп йиллик тадқиқотлар ва кенг миқёсдаги ишлаб чиқариш текширишидан ўтказишлар кўз илғамас сув ўсимликлари — арзон ва жуда қимматли оқсил — витаминли озуқа манбаънинг юксак даражада самарадорлигини кўрсатди. Хлорелладан хўжалик мақсадларида фойдаланиш юзасидан биринчи тажрибаларни Ўзбекистон Фанлар Академиясининг олимлари чорвачилик илмий-тадқиқот институти ва республика совхозлар министрлигига қарашли Главскотпром хўжаликлари билан биргаликда олтмишинчи йилларнинг бошидаёқ муваффақиятли ўтказган эдилар. Эндиликда эса хлорелла бир қатор хўжаликларда чорва молларнинг рационига албатта қўшиладиган витамин — оқсил қўшимчаси бўлиб қолди. У ажойиб биологик стимулятор ҳамдир, чунки унинг таркибида кўп миқдорда физиологик актив моддалар мавжуд. Хлорелла ўз таъсирининг самарадорлиги жиҳатидан чорвачиликда кўп миқдорда фойдаланиладиган қимматбаҳо витаминлардан қолишмайди.

А. МУЗАФФАРОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиги.
Т. ТАУБАЕВ,
биология фанлари доктори.

АМАЛДА ИСБОТЛАНДИ

Эллигинчи йилларнинг охирида ташкил этилган Главскотопромизнинг хўжаликлари дастлабки кунларданоқ чорва молларни боқиб семиртиришда катта қийинчиликларга дуч келдилар. Чорва моллар рационининг асосини пахта тозалаш саноатининг чиқиндилари — шрот ва чигит шулҳаси ташкил этади. Маълумки, шрот ва чигит шулҳаси оқсилга бой, лекин уларнинг таркибида каротин, бир қатор витаминлар, минерал моддалар ва микроэлементлар мутлақо йўқ. Бу хилдаги озуқаларнинг таркиби камбағаллиги устига уларда зарарли алкалоид госсипол борлиги янада кўпроқ қийинчилик туғдиради.

Рационни қандай қилиб ўзгартириш, уни витаминлар ва бошқа моддалар билан бойитиш керак? Ахир буларсиз чорва молларни муваффақиятли боқиб семиртириш мумкин эмас-ку.

Ўзбекистон Фанлар Академияси ботаника институтининг олимлари бу проблемани ҳал қилишда бизга ёрдам беришди. Улар чорва молларнинг рационига бир тўқимали сув ўсимлиги хлореллани киритишни таклиф этишди.

Қора моллар, қўйлар ва чўчқаларни хлорелла билан боқиш юзасида ўтказилган дастлабки тажрибалар ана шу одатдан ташқари озуқанинг юксак даражада самарадорлигини кўрсатди. Хўжаликлар бир тонна қуруқ хлорелла моддаси ҳисобига қўшимча равишда тирик вазнда 80 тоннагача гўшт ола бошладилар. Бунда чорва моллар вазнини ошириш таннархи 20 процент камайди. Бир тонна хлорелла суспензиясининг қиймати бир сўмдан ошмаганлиги туфайли уни чорва молларнинг озуқаси учун фойдаланиш мақсадга мувофиқлиги эндиликда ҳеч кимда шубҳа туғдирмай қўйди.

Биз хлорелла ҳақида эшитганимизда, дейишади, Ленин районидаги бўрдоқичилик пунктининг раҳбарлари, дарҳол уни ўстириш установкасини қуришни бошладик. Ишлаб чиқариш шу қадар муваффақиятли давом этдики, бу сув ўсимлигидан фойдаланиш шу қадар катта фойда бердики, натижада бизнинг йирик хўжалигимиз ўз ишини тезда ўнглаб олди. Биз хлорелладан фойдаланиб 70 минг бош қорамолни, 12 минг бош чўчқани ва 70 минг бошга яқин қўйни боқиб семиртирдик. Чорва моллар қўшимча равишда камида 500 тонна семиртирилди. Хлорелла суспензиясини қўлланиш натижасида чорва молларни бир килограмм семиртириш учун сарфланган хашак миқдори бу ерда 1,4 озуқа бирлиги миқдорида камайди.

Натижада бутун йил давомида узлуксиз ишлаш учун совхозлар установкалар устини теплица типида бекитишга ва ичини иситишга ҳамда суспензияларни қишда иссиқликдан баҳраманд қилишга киришдилар.

Хлореллани ўстириш технологияси йил сайин такомиллаштирилди. Масалан, бошда сув ўсимлиги ўсаётган муҳитга углекислий газ ҳавзанинг тубида ҳар томонга қараб кетган трубопровод тармоғи ёрдамида берилар, суспензия эса механик аралаштиргич белкураклар билан аралаштириларди. Бироқ, бунда сув ўсимликлари томонидан углекислий газдан фойдаланиш коэффициенти у қадар катта эмас эди. Кейинги установкаларда эса суспензия суюқлик оқими билан аралаштирилади. Бу суюқлик оқими ҳавзадаги суюқлик сатҳи устида жойлашган радиал трубалардан босим остида келиб туради. Босим махсус электр насослари томонидан вужудга келтирилади, унинг сўрувчи трубаларига углекислий газ ҳам юбориб турилади.

Ҳозирги вақтда бизнинг бош идорамизга қарашли бўрдоқичилик хўжаликларида бир кеча-кундузда 112 тонна суспензия ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган хлорелла ўстириладиган 16 та установка ишлаб турибди. Бундан ташқари, колхозлараро ва совхозлараро бўрдоқичилик пунктларида ҳам олтита установка қурилди.

Ҳар бир ўн тонналн установка учта бир-бирига туташ ҳавзадан — тўпловчи, бойитувчи ва товар ҳавзаларидан иборат. Ҳавзаларнинг чуқурлиги 40 сантиметргача, биринчисининг диаметри 12, иккинчи ва учинчисининг диаметри эса 10 метрдан. Ҳавза темир-бетон деворининг қалинлиги 20 сантиметр.

Хлореллани ўстириш жараёни кўчатни тайёрлашдан бошланади. Хлорелла ўзаклари колбаларга экилади ва кўпайгандан кейин сиғими 20 литргача бўлган идишларга кўчирилади.

Орадан бир неча кун ўтгач тайёр кўчат уч-тўрт тонна сув қуйиб тўлғазилган тўпловчи ҳавзага кўчирилади. Ҳавзадаги сувнинг ҳар бир литри ҳисобига 0,2 грамм олтингугурт аммонийси, 0,03 грамм фосфор кислотали кальций, 0,03 грамм олтингугурт кальцийси, 0,01 грамм двууглекислий натрий, 0,025 грамм хлорли калий, 0,08 грамм олтингугурт магнийси моддалари билан бойитилади. Бундан ташқари, ҳар бир литр сув ҳисобига 0,15 миллилитр бир процентли хлорли темир эритмаси ва 0,5 миллилитр тупроқ экстракти қўшилади.

(Давоми 2-бетда).

— Хлорелла ўстирилаётган цех кўриниши.

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ МИСРДА

Миср Араб Социалистик Иттифоқи Марказий Комитетининг таклифига биноан КПСС билан Араб Социалистик Иттифоқи ўртасида партиявий алоқалар планига мувофиқ КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов бошчилигидаги КПСС партия ходимлари делегацияси 16 майда Москвадан Қоҳирага жўнаб кетди. Делегация составида КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, Украина Компартияси Запорожье область комитетининг биринчи секретари М. Н. Всеволожский, КПСС Доғистон область комитетининг секретари Ш. А. Исмоилов, Москва шаҳар Бабушкин район партия комитетининг иккинчи секретари Ю. А. Шишов, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлимининг сектор мудири Н. Н. Пухлов бор.

Делегация аъзолари Мисрда бўлган вақтда Араб Социалистик Иттифоқининг ташкилий-партиявий ва оммавий-сиёсий ишлар соҳасидаги фаолияти билан танишади.

Делегация шу куни Қоҳирага келди. Уни аэродромда Араб Социалистик Иттифоқи Марказий Комитети аъзоси, Араб Социалистик Иттифоқи биринчи секретарининг маслаҳатчиси Фахри Абдул Наби, Араб Социалистик Иттифоқининг масъул ходимлари, совет элчихонасининг хизматчилари кутиб олдилар.

(ТАСС).

ПАРТИЯ МАОРИФИ ШОҲОВЧАЛАРИДА

ДЕҲҚОНЛАР ЎҚИМОҚДА

Совхоз марказида дид билан безатилган бир хона бор. Унинг эшигига «Сиёсий ўқиш хонаси» деб ёзиб қўйилган.

Хонага кирамиз. Кўргазмали қуроллар, область, район ва совхоз меҳнаткашларининг саккизинчи беш йилликда қўлга киритган ютуқлари ва янги беш йилликда амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар диаграммаларда ифодаланган. Ҳаммаёқда сокинлик ва саранжомлик.

— Бу ерда,— дейди совхоз партия комитетининг секретари Абдусаттор Мусаев,— марказий бўлимнинг сиёсий ўқув хонаси жойлашган. Коммунистлар ҳафтанинг ҳар чоршанба куни кеч соат 6 да йиғилиб, ўз сиёсий билимларини оширадилар, чиниқадилар.

Партком секретари бирма-бир илғор пропагандистлар номини тилга олди. Пропагандист Шодмон Умаровни у алоҳида таъкидлади. Шодмон Умаров — 3-«Далварзин» қишлоқ Советининг раиси. Совхоз қишлоқларини ободонлаштириш, халқ хўжалиги планларини бажаришга меҳнаткашларни сафарбар қилиш борасида қишлоқ Совети ва унинг кўпсонли депутатлари актив фаолият кўрсатмоқда. Ш. Умаров ана шу ишларга доимо бош-қош. Партия комитети унга пропагандистликни ҳам ишониб топширган. 7 йилдирки, у совхознинг марказий бўлимида пропагандист.

Марказий бўлимда тингловчилар «Марксизм-ленинизм асослари» мактабига жалб қилинган. Бўлим бошланғич партия ташкилотининг секретари М. Файзиев коммунистларни уюштиришда ва ҳар бир машғулот самарадорлигини оширишда намуна кўрсатмоқда. Ўз навбатида пропагандист Ш. Умаров марксистик философиянинг «Тарихий материализм» қисмидан машғулот қатнашчиларига пухта билим беряпти. Кейинги машғулотларда «Синфий кураш», «Социализм даврида синфлар ва синфларнинг моҳияти» темалари мароқли ўтди. Ўтилаётган темалар маҳаллий фактларга боғлаб олиб борилаётганлиги туфайли ҳам машғулотлар қизиқарли бўлмоқда.

Тингловчилар — совхоз экономисти А. Туронов, қурилиш бригадасининг бошлиғи А. Қўшбоқов, паррандачилик фермаси бригадири М. Тожибоевлар ўтилган темаларни ўзлаштириб машғулотларда активлик кўрсатмоқда.

Совхоз районнинг ўртача хўжаликларидан. Лекин, бу ерда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл-кўл ҳосил олишда яхши кўрсаткичларга эришилмоқда. Хўжаликда саккиз жойда партия ўқуви олиб борилмоқда. Фақат «Марксизм-ленинизм асослари» мактабларига 103 коммунист ва бошқа партиясиз активлар мунтазам қатнашиб, ўз билим савияларини оширмоқда. Совхознинг марказий ремонт устахонаси қошида ташкил этилган сиёсий ўқишда эса 16 тингловчи иштирок этмоқда. Уларга совхоз ишчилар комитетининг раиси, моҳир пропагандист Умаржон Умеров пухта билим бераётир. 4-бўлимда ҳам партия ўқувига жиддий эътибор билан қаралмоқда. Пропагандист Эшмурод Болтабоев 22 тингловчига марксизм-ленинизм асосларидан билим бермоқда.

Коммунистлар ва партиясиз активларнинг сиёсий онги ҳамда билим савиясини ошириш лозимлиги КПСС XXIV съезди қарорларида алоҳида уқтирилган. Меҳнаткашлар орасида иқтисодий билимларни кенг пропаганда қилиш ва уларга иқтисодий билим беришни яхшилаш ҳақида КПСС Марказий Комитети қабул қилган қарор ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Совхоз партия комитети шу қарорлар асосида партиясиз активларнинг сиёсий билимларини оширишга эътибор қилмоқда.

Партия комитети вақт-вақти билан пропагандистларга назарий ва амалий ёрдам бериш учун семинарлар ташкил қиляпти. Семинарларда пропагандистлар ўзаро тажриба алмашиб, билим ва маҳоратларини оширмоқдалар. Бундан ташқари, меҳнаткашлар ўртасида агитация ва пропаганда ишларини жонлантириш, янги беш йиллик вазифаларини тушунтириш учун 22 агитатор ва сиёсий ахборотчи сафарбар этилган.

Совхоз пахтакорлари ўтган хўжалик йилида давлатга 4949 тонна пахта топшириб, йиллик пахта тайёрлаш планини 103 процент адо этган эдилар. Шунингдек, давлатга 25 тонна ўрнига 28,4 тонна гўшт, 137 тонна ўрнига 139,5 тонна сут, 120 минг дона ўрнига 130 минг дона тухум топшириб, бу соҳадаги план ва мажбуриятларини ҳам ортиғи билан бажардилар.

Беш йилликнинг иккинчи йилида совхоз меҳнаткашлари 5000 тоннадан ортиқ «оқ олтин» етиштириш ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини жадал ривожлантиришга астойдил бел боғлаганлар.

Ф. ЗИЁДУЛЛАЕВ,
А. ЭГАМҚУЛОВ,
Бекобод районидаги 3-«Далварзин» совхози.

ОЛМАЛИҚДАГИ химиявий рўзғор буюмлари заводида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини яхшилашга химия лабораторияси ходимлари муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Суратда: лаборант Қумри Курдашева маҳсулот сифатини текширмоқда.

АРХИВ ҲУЖЖАТЛАРИНИ ВАРАҚЛАГАНДА

Инсоният солномасининг асосий даврларини акс эттирувчи ҳужжатлар энг азиз ёдгорлик сифатида авлодлардан авлодларга ўтади. Шу тарихий ҳужжатлар орасида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини ташкил этиш тўғрисидаги Декларация ва мана шу ғоят муҳим тарихий воқеани мустаҳкамлаб берган Шартнома муҳим ўринни эгаллайди.

Мана, бизнинг қўлимизда шу ҳужжатларнинг фотокопияси. Шартнома охирида Россия Федерацияси, Украина, Белоруссия ва Закавказье Федерацияси делегацияларининг аъзолари имзо чеккан. РСФСР делегацияси учун ажратилган биринчи колонка тагига биринчи бўлиб Михаил Иванович Калинин имзо чеккан.

Шартномага қўл қўйганлар орасида Россия Федерацияси составига кирган Туркистон Республикасининг намояндалари ҳам бор. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институти партия архивининг мудири Эркин Қаҳҳорович Хаитбоев ва шу институтнинг катта илмий ходими Флора Замалиддиновна Зведенюк гўплаган материаллар тенг ҳуқуқли республикалар Иттифоқини тузишда Совет Шарқи намояндаларининг иштироки тўғрисида батафсил ҳикоя қилади.

Институт ходимлари столида Туркистон Компартияси Марказий Комитети, Туркистон Марказий Ижроия Комитети ва ВЦСПС Туркистон Бюросининг органи «Туркистанская правда» газетасининг эски, сарғайиб қолган сонлари ҳам турибди. Унинг ёнида турли мажлисларнинг протоколлари, стенографик ёзувлар, 1922 йил декабрь ва 1923 йил январь ойида ёзилган мактублар бор. Олимлар шу ҳужжатларни ўқиб чиқиб, уларни бир-бири билан солиштириб, узоқ ўтмиш манзараларининг тафсилотларини аниқлаб чиқмоқдалар.

Тадқиқотчиларнинг 1922 йил 2 декабрда бўлиб ўтган Умум Туркистон Советларнинг ўн биринчи съезди тўғрисидаги дастлабки ёзувларини ўқийсиз. Мана шу съездда Советларнинг УмумРоссия ўнинчи съездига делегатлар сайланган эди. Бу делегатлар кейинчалик СССР ташкил этган биринчи советлар съездида қатнашиш шарафига муяссар бўлган эдилар.

Дафтарларда делегатларнинг фамилияси, улар ҳақидаги маълумотлар ёзиб қўйилган. Архив ҳужжатларининг кўрсатишича, Туркистондан 52 киши съездга делегат бўлиб борган. Булар орасида ўзбеклар, руслар, туркманлар, қозоқлар, қирғизлар, тожиклар, кўпгина миллатларнинг намояндалари, шу жумладан партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимлари, қизил армия командирлари, Самарқанд, Тошкент, Фарғонанинг, ёш Туркистон Республикасидаги турли шаҳар ва районларнинг вакиллари бор эди. Делегатлар Москвада Шарқнинг бошқа арбоблари, шу тарихий съездга меҳмон сифатида келган Бухоро ва Хоразм Халқ Совет Республикаларининг намояндалари билан учрашдилар.

Россия Федерациясининг 24 вакили кўп миллатли ягона Совет давлатини тузиш тўғрисидаги Шартномани миллион-миллион меҳнаткашлар номидан имзолади. Булар орасида Туркистондан 3 вакил бор эди. М. И. Калинин билан бирга РКП(б) Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюросига бошчилик қилган Ян Рудзутак, Туркистон Марказий Ижроия Комитетининг Раиси Иногомжон Ҳидиралиев ва Туркистоннинг Москвадаги мухтор вакили Абдулла Раҳимбоев Шартномага имзо чекдилар.

Институт ходимлари илмий изланишларини давом эттирмоқдалар. Советларнинг Бутуниттифоқ I съездига Туркистондан борган делегатларнинг таржимаи ҳоли тўғрисида янги-янги маълумотлар тўпланмоқда.

Г. ЛИПШИЦ,
ЎзТАГ мухбири.

ХЛОРЕЛЛА — ОҚСИЛ ВА ВИТАМИНЛАР ХАЗИНАСИ

(Боши биринчи бетда).

Биринчи кунда тўпловчи ҳавзадаги суюқлик қатламининг қалинлиги 10 сантиметрдан ошмайди, орадан бир кеча-кундуз ўтгандан кейин эса у 15—20 сантиметрга етказилади. Учинчи куни суспензия тўпловчи ҳавзадан бойитувчи ҳавзага сиғимининг ярмига етказиб ўтказилади тўпловчи ҳавзада эса суюқлик қатламининг қалинлиги илгариги даражага етказилади. Тўртинчи куни суспензия бойитувчи ҳавзадан товар ҳавзасига сиғимининг ярмига етказилиб қуйилади. Айни вақтда тўпловчи ва бойитувчи ҳавзалар илгариги даражасигача тўлдирилади: тўпловчи ҳавзадаги суюқликка озиқлантирувчи муҳит қўшилади. бойитувчи ҳавзадаги суюқлик тўпловчи ҳавзадан келган суспензия ҳисобига тўлдирилади. Олтинчи кунда қайтадан қуйишдан кейин суспензия қатламининг қалинлиги барча ҳавзаларда 15—20 сантиметрга етказилади.

Шундан кейин қуйиш жараёни ҳар куни қайтарилади, ҳар кеча — кундузда товар ҳавзасидан чорва молларга едиришга тайёр суспензия олинади. Суспензиянинг ҳар бир кубсантиметрида камида 25—30 миллион хлорелла тўқимаси бўлиши керак.

Установканинг иш жараёнида хлорелла суспензияси углекислий газ билан озиқланлирилади ва тез-тез аралаштириб турилади.

Тўқималарнинг интенсиврок ўсиши учун тўпловчи ҳавзадаги сув ўсимликларига микроэлементлар солинади. Унга бир тонна суспензия ҳисобига 1,81 грамм хлорли марганец, 20 миллиграмм азот кислотаси кобальт, 0,222 грамм олтингугурт кислотали руҳ, 17,64 миллийграмм молибден кислотали амоний қўшилади. Бу микроэлементларнинг молибден кислотали аммоний, 229,6 миллийграмм вонадий кислотали аммоний қўшилади. Бу микроэлементларнинг аралашмаси бир литр сувда эритилади ва ҳавзадаги бир тонна суспензияга қўшилади.

Тайёр суспензия чорва молларга ичириладиган жойга водопровод тармоғи орқали юборилади. Керак вақтда бу тармоқ бекитилади ва товар ҳавзасидан насос орқали шу тармоқдан хлорелла суспензияси юборилади. Лекин, уни автоцистерналар билан олиб келиш ҳам мумкин.

Хлореллани ўстириш бизнинг бўрдоқичилик хўжаликларимизда ишлаб чиқаришнинг муҳим участкаларидан бири бўлиб қолди. Бултур биз 17 минг тонна суспензия олдик ва унинг ҳаммасидан чорва молларни бўрдоқига боқиш учун фойдаландик. Беш йилликнинг охирига бориб йилига камида 250—300 минг тоннадан суспензия ўстирамиз. Бунинг учун ишлаб чиқариш базаси яратилмоқда.

Ишлаб чиқариш тажрибаси асосида кўз илғамас сув ўсимликларини чорвачиликда қўлланишдан кўриладиган иқтисодий фойдани ҳисоблаб чиқдик. Масалан, юз минг бош қора молни боқиб семиртириш учун бошқа хил озиқаларга 50 минг тонна хлорелла суспензияси қўшиш зарур. Бу массанинг таннархи 50 минг сўмга тенг бўлиб, уни қўлланишдан олинадиган фойда 1,5 миллион сўмдан ошиб кетади.

Биз ҳозирги вақтда ишлаб турган установкалар конструкцияси ва технологияси жиҳатдан муттасил равишда такомиллаштирилишини биламиз. Бутуниттифоқ биотехника илмий-тадқиқот институтининг установкаси диққатга сазовордир. Бу институтнинг ходимлари принципиал янги нусхадаги тажриба установкасини яратдилар ва республикамизда ўрнатдилар. У хлорелла ҳосилдорлигини ўнларча баравар ошириш имконини беради. Бу нусха асосида Тошкент областидаги «Сергели» чўчқаларни боқиб семиртириш комплексида бир кеча-кундузда 100 тонна суспензия тайёрлаш қувватига эга бўлган кучли установка қурилиши лойиҳалаштирилмоқда.

Ўзбекистон чорвачилик илмий-тадқиқот институтида хлореллани йил бўйи ўстириш учун янги установка ишлаб чиқилди. У бир кеча кундузда 50 тонна суспензия тайёрлаш қувватига эга. Бу миқдор беш минг бош қорамол ёки 12—15 минг бош чўчқани суспензия билан таъминлаш учун етарлидир.

Экиш ва ишлаб чиқариш культиваторларидан ташкил топган конструкция шу жиҳатдан қулайки, у ёруғлиқ, иссиқлик, углекислигаз ва ҳавони юбориш переметрларини тартибга солиш имконини беради. Установка йилнинг тўққиз ойи давомида ўзлаштириш учун қўшимча ҳаражатлар талаб қилинмаган ҳолда ишлайди. Бир тонна суспензиянинг ўртача таннархи 40 тийиндан ошмайди.

Установканинг 50 минг сўмдан иборат бўлган смета қиймати уни олти-саккиз ой ишлатганда қопланади. Буни Запорожье областидаги «Куйбишевский» совхозининг иш тажрибаси тасдиқламоқда. Ўзбекистон чорвачилик илмий текшириш институтининг лойиҳаси бўйича қурилган установка 12 минг бош чўчқа ва 2 минг бош қора молни бўрдоқига боқиш учун етадиган юқори сифатли суспензия тайёрламоқда.

В. МАКОТРО.
Ўзбекистон ССР главскотопромининг бошлиғи.

А. ШАЛОРЬЯН,
қишлоқ хўжалик фанлари кандидати.

(«Сельская жизнь», 1972 йил, 16 май).

БИРЛАШМАЛАР БАРПО ЭТАЙЛИК

«БИРЛАШМАЛАР ва комбинатлар барпо этиш йўлига дадил ўтиш лозим — келгусида улар ижтимоий ишлаб чиқаришнинг хўжалик ҳисобидаги асосий бўғинлари бўлиб қолиши керак» — КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг партия XXIV съездида қилган ҳисобот докладида ана шундай сатрларни ўқиймиз.

Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида халқ хўжалигининг барча тармоқларида меҳнат унумдорлигини тез суръатлар билан ўстириб бориш кўп жиҳатдан ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва бошқариш даражасига боғлиқдир. Бошқарувни такомиллаштиришнинг энг муҳим йўналишларидан бири ишлаб чиқариш бирлашмалари (фирмалар) ва комбинатлар ташкил этишдан иборатдир. Улуғ доҳий Владимир Ильич Ленин Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларидаёқ моддий ишлаб чиқариш соҳасида совет бирлашмалари (фирмалар) ташкил этишга ва шу асосда ишлаб чиқаришни марказлаштириш ва ихтисослаштиришни кучайтиришга алоҳида эътибор берган эди.

КПСС XXIV съезди Директиваларида ишлаб чиқаришни марказлаштириш, ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришни ривожлантириш қатори бир хил махсулот ишлаб чиқарувчи корхоналарни бирлаштириш ловимлиги алоҳида кўрсатилиб, бу ижтимоий меҳнатни рационал ташкил этиш ва техника тараққиётининг муҳим шартларидан бири эканлиги таъкидланади. Ишлаб чиқариш жараёнларининг тобора автоматлашиши ва механизациялашишига олиб келаётган ҳозирги замон техникаси тайёр буюмларнигина эмас, ҳатто айрим узеллар, деталларни ҳам оммавий равишда тайёрлашни талаб этмоқда. Аммо айрим завод ва фабрикада ишлаб чиқаришнинг турли-туман бўлганлиги учун ҳам ихтисослаштиришни кенг жорий қилиш мумкин эмас»

Ихтисослаштириш биринчи навбатда ишлаб чиқаришнинг марказлашганлигига боғлиқдир. Шунинг учун ҳам ҳозирги замон фан-техника революцияси шароитида йирик тармоқ ишлаб чиқариш бирлашмаларини барпо этиш ишлаб чиқаришни марказлаштириш жараёнини кучайтиришнинг объектив ва асосий йўлидир. Бу ўз навбатида меҳнатни чуқурроқ тақсимлаш асосида янги техникани тез жорий қилиш ва ундан самарали фойдаланиш имкониятларини кенгайтиради.

Сўнгги ўн йилда мамлакатимизда бу соҳада анчагина ишлар қилинди. Ҳозирги вақтда ишлаб чиқариш бирлашмалари барпо этиш тобора кенгаймоқда. Уларнинг айримларида илмий марказлар ҳам бор. Агар 1963 йилда СССР да 150 та бирлашма ишлаб турган бўлса, 1964 йилда уларнинг сони 500 тага етди, 1970 йилнинг ўрталарига келиб эса 3 мингдан ошиб кетди. Дастлаб бундай бирлашмалар Москва, Ленинград ва Львов шаҳарларида ташкил этилган бўлса, ҳозир улар барча республикаларда ишлаб турибди ва саноат ишлаб чиқаришининг умумий ҳажмида салмоқли ўрин эгалламоқда.

Ўзбекистонда ишлаб чиқариш бирлашмалари 1962 йилда барпо этилди. Ўша вақтда саноатнинг ёғочсозлик тармоғида «Шарқ» мебель фирмаси пайдо бўлди. Унга Тошкент шаҳридаги 5 та фабрика бирлашди. Асбоб-ускуналар билан ёмон жиҳозланган майда фабрикаларни ягона фирмага бирлаштириш уларни янги техника билан ускуналашни анча тезлаштириш учун қулай шароитлар вужудга келтирди, маҳсулот тайёрлашни кўпайтириш ва меҳнат унумдорлигини оширишга ёрдам берди. Фирмада меҳнат унумдорлиги ана шу тармоқдаги ўртача кўрсаткичдан 10 процент ошиқ бўлди. Фирманинг афзалликлари у ўз фаолиятини бошлаган дастлабки ойлардано қ намоён бўла бошлади.

Тошкентдаги майда фабрикаларни бирлаштирган «Шарқ» фирмаси 1965 йилга келиб иккига бўлинди. Уларнинг бирига «Ватан» номи берилди. «Шарқ» ва «Ватан» фирмаларининг ташкил этилиши ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришни янада чуқурлаштириш имконини берди.

Ҳозирги вақтда «Шарқ» фирмаси ётоқ чабори, сервантлар ва стуллар ишлаб чиқаришга ихтисослашган. 1966—1970 йилларда унинг цехлари ва участкалари реконструкция қилинди, поток линиялари жорий этилди. Технологияси яхшиланди, янги машиналар ўрнатилди. Оғир қўл меҳнати кескин камайди, ишлаб чиқариш ва меҳнат яхши ташкил этилди. Буларнинг ҳаммаси меҳнат унумдорлигини анча ошириш, тайёрланаётган маҳсулот таннархини бирмунча камайтиришга олиб келди.

«Шарқ» фирмасининг саккизинчи беш йиллик йилларидаги ишини таҳлил қилиб кўрсак, унинг муттасил яхшиланиб бораётганлигини, кўрсаткичлари бошқа корхоналарникига қараганда анча юксаклигининг гувоҳи бўламиз. Шу йиллар мобайнида фирмада ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 20,5 процент ортгани ҳолда ишчи-хизматчилар сони 19 процентдан кўпроқ камайди, меҳнат унумдорлиги эса ҳар бир ишчи ҳисобига 1,4 баравардан зиёд ортди. Фирма товар маҳсулотини реализация қилишда ҳам катта ютуқларга эришган. Бу кўрсаткич 21,3 процент ошди.

«Шарқ» фирмаси тўплаган тажриба бирлашмаларнинг афзалликлари кўплигини, шунинг учун ҳам уларнинг сонини тинмай ошириб боришни яққол кўрсатиб турибди.

Ҳаммага маълумки, республикамизнинг ёғоч ишлаш ва целлюлоза-қоғоз саноатида анчагина корхоналар бор. Аммо шу вақтгача уларнинг ярмига яқини кичик корхоналар бўлиб, ҳар бирида меҳнат қилаётган ишчи-хизматчилар сони 200 кишидан ортмайди. Расман улар мустақил корхона, ҳар бирининг ўз баланси бор, юридик ҳуқуқлари ҳам бор. Аммо амалда эса бундай корхона ўзининг мустақиллиги ва ҳуқуқларидан тўла фойдаланиш имконига эга эмас. Кўп ҳолларда уларнинг хизматлари, ресурслари шунчалик сустки, жуда кўп муҳим вазифаларни ҳал қилиш имконини бермайди.

Саноатимиз бу тармоғининг планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси асосида ишлаётган майда-чуйда корхоналарида ишлаб чиқаришни ривожлантириш фондлари жуда ҳам оздир. Бу корхонани модернизациялаш ва қайта ускуналаш учун эмас, ҳатто уни ҳозирги даражада сақлаб туриш учун ҳам етмайди. Бундай корхоналар ўз ривожланишининг истиқбол планини ишлаб чиқаолмайди, моддий-техника таъминоти ва маҳсулотни сотиш билан кўнгилдагидек шуғуллана олмайди. Материаллар етказиб берувчи ва истеъмолчи корхона ҳамда ташкилотлар билан бевосита алоқалар ўрнатиш қўлидан келмайди. Бозорнинг ўз маҳсулотига нисбатан талабини ўрганолмайди. Шунинг учун ҳам бундай масалаларни кўриб чиқиш бош бошқармага ҳавола қилинади, бу билан бош бошқарманинг юмуши янада кўпаяди.

«Шарқ» фирмасига қўшилган майда ва ўрта фабрикалар ўзларининг юридик мустақилликларини йўқотганларидан ҳеч нарса ютқазмадилар, аксинча наф кўрдилар Фирманинг бир қисми бўлиб қолган бу фабрикалар ўзларининг ҳуқуқ ва вазифаларидан тўла фойдалана олмас эдилар. Фирмага қўшилгач янги-янги имкониятларга эга бўлдилар. Кичик корхоналарни бирлаштириш янги шароитларда техника даражасини ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг ягона мумкин бўлган йўлидир.

Шуни ҳисобга олиб, Ўзбекистоннинг мебель ва бошқа ёғоч ишлаш саноати тармоқларида янги бирлашмалар тузиш вақти етиб келди. Республиканинг мебель ва ёғоч ишлаш саноати составида ҳозир 16та мустақил мебель фабрикаси бор. Уларнинг айримларини бирлаштириш ва фирмалар барпо этиш мумкин. Бизнинг фикримизча, Фарғона областида бирлашма ташкил этиш учун барча имкониятлар бор. Фарғона, Қува ва Қўқон мебель фабрикаларини бирлаштириб, шу асосда «Фарғона» фирмаси ташкил этса бўлади.

Республиканинг ёғоч ишлаш корхоналарини ҳам бирлаштириш учун имкониятлар бор. Уларнинг аксарияти Тошкент шаҳрига жойлашганлиги ҳам бу соҳада қийинчилик туғдирмайди. Фақатгина уларни йирик бирлашмалар базасида ташкил этиш ҳақида ўйлаб кўриш керак.

Шуни таъкидлаш керакки, республикамизнинг ёғоч ишлаш корхоналари, шу жумладан Тошкент шаҳрида жойлашганлари турли министрликлар ва идораларга бўйсинишади. Бу ишлаб чиқариш бирлашмалари ташкил этиш ишига катта тўсиқ бўлмоқда.

Республикадаги ёғоч ишлаш корхоналарини бошқариш структурасини бир кўриб чиқайлик. Қурилиш деталлари ва ёғочдан бошқа буюмлар ишлаб чиқарувчи 13 корхонанинг 5 таси Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига бўйсунган бўлиб, уларга «Главстройиндустрия»нинг «Стройдетал» трести раҳбарлик қилади. Ялпи маҳсулотнинг 50 процентдан кўпроғини ишлаб чиқарувчи қолган 8 та корхона эса турли министрликлар ва идоралар ихтиёрида. Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги «Узглавлеспром», «Главташкентстрой» ва бошқа қатор министрлик, идоралар ўзларининг ёғочсозлик корхоналарига эга.

Мебель корхоналарида ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин. Ҳозирги вақтда ёғоч ишлаш саноати томонидан мебель ишлаб чиқаришини бошқариш структураси ҳам тартибга солинмаган. Бу мебель корхоналарининг тарқоқ бўлишига, бир қанча корхонада бир хил маҳсулотнинг ишлаб чиқарилишига олиб келмоқда, мебель саноатининг ривожланишига тўсқинлик қилмоқда.

Фикримизнинг далили учун айрим мисоллар келтирамиз. Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғоч ишлаш саноати бошқармасига бўйсунган деярли барча корхоналар сўнгги йилларда мебель ишлаб чиқариш ва реализация ҳажми, меҳнат унумдорлиги бўйича планларни муваффақиятли бажардилар. Турли тармоқли министрликлар ва идоралар раҳбарлик қилаётган мебель корхоналарида эса тамомила бошқача манзарани кўрасиз. Уларнинг кўпчилиги белгиланган вазифани бажаришнинг уддасидан чиқмаяпти. Маҳаллий саноат, маиший хизмат кўрсатиш ва бошқа министрликлар ҳамда идораларнинг корхоналарида шундай бўлмоқда.

Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғоч ишлаш саноати бошқармаси структурасининг аҳволи ва юқорида келтирилган мисоллар ишлаб чиқаришни бошқаришни янада такомиллаштириш лозимлигини кўрсатиб турибди. Шуни ҳисобга олиб, бизнинг фикримизча, республикада Мебель ва ёғоч ишлаш саноати министрлиги барпо этиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. У Ўзбекистон ССР ёғоч ишлаш саноатининг барча корхоналарини бошқаради. Бу масала қанчалик тез ҳал қилинса, мебель ва ёғоч ишлаш корхоналарининг иш натижалари шунчалик самарали бўлади.

Масаланинг ижобий ҳал қилиниши республикада ишлаб чиқариш бирлашмалари барпо этиш жараёнининг тезлашишига олиб келган бўлур эди. Бу эса ўз навбатида бош корхоналарда малакали кадрларни тўплашга ва жуда ҳам муҳим бўлган меҳнатни илмий уюштириш бўлими, ҳисоблаш станциялари, механизациялаш ва автоматлаш бўлимлари, иқтисодий лабораториялар ташкил этиш имконини берарди.

КПСС XXIV съездининг СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг тўққизинчи беш йиллик плани юзасидан Директиваларида хўжаликни тармоқ бошқаришнинг ўрта звеноси ишини такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни марказлаштириш ва кооперативлаштириш, корхоналарни ихтисослаштириш ва улар ўртасидаги хўжалик алоқаларини рационаллаштириш, айрим тармоқларнинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда йирик бирлашмалар ва комбинатлар барпо этиш бўйича ишни кучайтириш лозимлиги алоҳида таъкидланган. Республикамиз мебель ва ёғоч ишлаш саноатида юқорида айтилган ташкилий тадбирларни амалга ошириш, бунга амалий жавоб бўлур эди.

А. БОҚИЕВ,
Ўзбекистон ССР Госплани ҳузуридаги экономика илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими.

Тошкентдаги абразив заводининг ишчиси ўртоқ Ш. Муслимова кўп йиллардан бери шу корхонада меҳнат қиляпти. Ўз касбини пухта эгаллаган бу меҳнатсевар аёл смена топшириғини 130—140 процентдан бажаряпти. Шу кунларда у июль ойи ҳисобига маҳсулот бермоқда .Суратда: ўртоқ Ш. Муслимова иш устида.
А. Тўраев фотолари.

ДЎСТЛИККА БАҒИШЛАНГАН ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

Тошкент қишлоқ хўжалик институтида Осиё ва Африка мамлакатлари — Сурия Араб Республикаси, Миср Араб Республикаси, Вьетнам Демократик Республикаси, Жанубий Вьетнам, Афғонистон ва Сомали республикасидан келган кўплаб ёшлар таҳсил кўрмоқдалар. Улар орасида аспирантурада ўқиётган ёшларни ҳам кўплаб учратасиз.

Яқинда институт ректорати ва партия ташкилоти ташаббуси билан СССР ташкил топганига 50 йил тўлиши муносабати билан интернационал илмий конференция ўтказилди. Конференцияни В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг мухбир аъзоси, профессор А. Имомалиев очди.

Институтда таҳсил кўраётган чет эллик Нижм Осмон, Абд Эл Монем Косба, Адель Моҳамед Метвали Салем, Зионг Нгок Ан, Абдул Қаюм каби аспирант ва студентлар «СССР ташкил топганлиги — КПСС ленинча миллий «сиёсатнинг буюк ғалабасидир», «Ўрта Осиё миллий давлат бўлиб чегараланишининг тарихий аҳамияти», «СССР билан Миср Араб Республикасининг дўстлиги ва ҳамкорлиги Араб мамлакатлари халқлари тинчлиги ва хавфсизлигининг мустаҳкам омили», «Жаҳон социалистик системаси ва Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқларининг миллий озодлик ҳаракати», «СССР билан Афғонистон ўртасида тинч-тотув яшаш ленинча принципларининг турмушга татбиқ этилиши», «Ўзбекистон пахтачилигида фан-техника тараққиёти ва унинг социал-иқтисодий оқибатлари» темаларида доклад қилдилар.

Р. АБДУЛЛАЕВ.

СУТ ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК!

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА СУТ ЕТИШТИРИШ ВА ҲАР БИР СИГИРДАН СУТ СОҒИБ ОЛИШ ТУҒРИСИДА 1972 ЙИЛ 1 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Районларнинг номи	Ўртача ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут (килограмм ҳисобида): 1971 йил	1972 йил	1971 йилга нисбатан 1972 йилги фарқи	Сут етиштириш (тонна ҳисобида): 1972 йил	1971 йил	1971 йилга нисбатан 1972 йилги фарқи
Оққўрғон	604	683	+79	3291,4	3518,6	+227,2
Оҳангарон	679	659	−20	1944,4	1847,2	− 97,2
Бекобод	561	603	+42	1304,3	1461,8	+157,5
Бўстонлиқ	503	534	+31	1327,0	1341,5	+ 14,3
Бўка	493	592	+99	928,9	1078,7	+149,8
Юқори Чирчиқ	770	800	+30	3295,0	3442,8	+147,8
Калинин	771	800	+29	3242,0	3380,9	+138,9
Оржоникидзе	705	751	+46	1827,1	2069,2	+242,1
Пискент	581	578	− 3	1002,9	1036,5	+ 33,6
Ўрта Чирчиқ	628	599	−29	1432,9	1365,3	− 67,6
Янгийўл	726	762	+36	3898,4	3899,5	+ 1,1
Область бўйича:	660	695	+35	23494,3	24442,0	+947,7

Областимиз чорвачилиги кўптармоқлидир. Бироқ, жамоат чорвачилигини ривожлантиришда ҳозир асосий йўналиш сут етиштиришни кўпайтиришга қаратилмоқда.

Кейинги йилларда область хўжаликларида сигирлардан сут соғиб олиш муттасил кўпайиб бормоқда. Айниқса ўтган йили чорвадорлар бу соҳада бирмунча ютуқларни қўлга киритдилар. Давлатга сотилган сутнинг миқдори кўпайди. Ўша йили ундан олдинги йилдагига қараганда 12 процентдан ортиқ кўп сут етиштирилди.

Айниқса Юқори Чирчиқ районы хўжаликлари катта ютуқларга эришдилар. Бу районда ҳар бош сигирдан 2501 килограммдан сут соғиб олинди.

Бундай ютуқларга партия, совет ташкилотлари ва қишлоқ хўжалиги органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари олиб борган катта ташкилотчилик ишлари, сут соғувчилар, молбоқарларнинг фидокорона меҳнати туфайли эришилди. Кўпгина хўжаликларда чорванинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, фермадаги ишларни механизациялаштириш, чорванинг зотини яхшилаш юзасидан қилинган ишлар ҳам қувончли натижаларга олиб келди.

Лекин, ўтган йилги бу соҳада эришилган ютуқлар дастлабки қадамлар, холос. Ҳали биз шаҳар аҳолисини сут билан таъминлаш муаммосини тўла ҳал этиш учун кўп ишлар қилишимиз керак. Энг аввало чорвачилик маданиятини юксалтириш, механизацияни жорий этиш, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш зарур. Бунинг учун ҳамма хўжаликларда сут чорвачилигини мутаносиб равишда ривожлантириш талаб этилади.

Ҳали кўпгина хўжаликларда соғин сигирлар маҳсулдорлиги талабга жавоб бермайди. Бўка районы хўжаликларида соғин сигирлардан сут соғиб олиш айниқса пастдир. Янгийўл, Оққўрғон, Ўрта Чирчиқ, Бекобод, Пискент районларидаги хўжаликларда ҳам бундай камчиликлар мавжуд.

Область чорвадорлари 1972 йилда 83,5 минг тонна сут етиштириш ва ҳар бир соғин сигирдан 2350 килограммдан сут соғиб олиш мажбуриятини олдилар.

Шу йилнинг март ойида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Тошкент шаҳри аҳолисини сут маҳсулотлари билан таъминлаш бўйича қўшимча тадбирлар ҳақида қарор қабул қилди. Область чорвадорлари ишни ана шу қарор асосида ташкил этиб бу йил сут етиштиришни кескин кўпайтиришни ва давлатга кам деганда 80 минг тонна сут сотишни таъмин этишлари керак. Бу бажарилиши мумкин бўлган вазифадир.

Кўпгина хўжаликлар ва районлар қиш қаттиқ келиши билан боғлиқ бўлган қийинчиликларни мардонавор енгиб, чорванинг парваришини тўғри йўлга қўйдилар. Озиқлантириш рацион асосида олиб борилди. Ўтган тўрт ой давомида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан сут соғиб олишни кўпайтирдилар.

Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози чорвадорлари олиб бораётган ишлар бунга мисолдир. Улар қиш-қировли кунларнинг 120 куни мобайнида соғин сигирларни яхши парваришлаб, 1342 килограммдан сут соғиб олдилар. Бу мўлжалдагидан анча кўпдир.

Юқори Чирчиқ районы чорвадорлари ҳам илғорлик учун интилиб яхши натижаларга эришмоқдалар. Оққўрғон, Калинин, Оржоникидзе районларидаги сут-товар фермалари ходимлари ҳам тўрт ой давомида яхши кўрсаткичларни қўлга киритдилар.

Бироқ, шу билан бирга бир қатор районлар ва хўжаликларда сигирларнинг маҳсулдорлиги камайиб кетди. Ўтган йилдагига қараганда кам сут соғиб олинмоқда. Масалан, Ўрта Чирчиқ районида ҳар бош сигирдан соғиб олинган сут ўтган йилдагига нисбатан 29 килограммдан кам бўлди. Бу райондаги 14 колхоздан 6 тасида ҳар бош соғин сигирга нисбатан ҳисоблаганда сутнинг миқдори камайиб кетди. Оҳангарон районида ҳам ана шундай аҳвол рўй берди.

Қолоқликка ҳеч қандай ўрин бўлмаслиги керак. Ҳамма ерда ишни илғорлар тажрибаси асосида ташкил этиб сут соғиб олишни кўпайтириш учун зарур тадбирлар кўрилиши лозим.

Ҳар бир хўжаликда кўк ем истаганча бор. Шунга эришиш керакки, ҳар бир сигирнинг бир кеча-кундузда кам деганда 50—60 килограмм кўк озуқа билан боқилиши, бунинг учун тўрт-беш сигирга бир гектарни мўлжаллаб ва ўн-ўн икки ғунажинга бир гектар бедазорни мўлжаллаб кўк конвейер ажратиш лозим.

Шуни унутмаслик керакки, фермалардан сут асосан шаҳар аҳолисига етказиб берилади. Шунинг учун ҳам сутнинг сифати давлат стандарти талабларига тўла жавоб бериши даркор. Лекин, айрим хўжаликларда бунга эътибор берилмайди.

Фермаларда ишни аниқ ташкил этиш, моллар парваришини ва озиқлантиришни яхши йўлга қўйиш, социалистик мусобақани кенг қўламда авж олдириш зиммага олган мажбуриятни бажаришнинг муҳим омилидир. Район партия, совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари, колхозлар ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислар ишни ана шу асосда ташкил этишга эътиборни кучайтиришлари керак.

ИЛҒОР СУТ СОҒУВЧИЛАРГА ТЕНГЛАШИНГИЗ. КАЛИНИН РАЙОНИДАГИ ИЛЬИЧ НОМЛИ КОЛХОЗНИНГ ПЕШҚАДАМ СУТ СОҒУВЧИСИ УММАТОВА ТАШАББУСИГА ҚЎШИЛИБ, ҲАР БИР СИГИРДАН 3500—4000 КИЛОГРАММДАН СУТ СОҒИБ ОЛИШГА ЭРИШАЙЛИК. ШУ РАЙОНДАГИ „ЎЗБЕКИСТОН ССР 40 ЙИЛЛИГИ“ КОЛХОЗИ ТЎРТ ОЙДА БИР СИГИРДАН 1342 КИЛОГРАММДАН СУТ СОҒИБ ОЛДИ. ИШНИ ИЛҒОРЛАР ТАЖРИБАСИ АСОСИДА ТАШКИЛ ЭТИБ, КЎПЛАБ СУТ ТАЙЁРЛАШ ЮЗАСИДАН БЕЛГИЛАНГАН ТОПШИРИҚЛАРНИ ОШИРИБ БАЖАРАЙЛИК. ОЗУҚАБОП ЭКИНЛАР ПАРВАРИШИНИ ЯХШИЛАБ МЎЛ-КЎЛ ЕМ-ХАШАК ЖАМҒАРАЙЛИК. МОЛ ТУЁҒИНИ КЎПАЙТИРАЙЛИК. ЁШ БУЗОҚЛАРНИ АВАЙЛАБ ПАРВАРИШ ҚИЛИБ, УЛАРНИ ТЎЛА САҚЛАБ ҚОЛАЙЛИК.

ОБЛАСТЬ КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИДА ҲАР БИР СИГИРДАН СОҒИБ ОЛИНГАН СУТ ВА ХЎЖАЛИКЛАРДА СУТ ЕТИШТИРИШ ТЎҒРИСИДА 1972 ЙИЛ 1 МАЙГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Хўжаликлар номи	Районлар	Бир сигирдан соғиб олинган сут (кг. ҳисобида): 1972 йил	1971 йил	1971 йилга нисбатан 1972 йилги фарқи	Сут етиштириш (центнер ҳисобида): 1972 йил	1971 йил	1971 йилга нисбатан 1972 йилги фарқи
КОЛХОЗЛАР							
«ЎзССР 40 йиллиги»	Калинин	1342	1156	+186	3274	2866	+408
К. Маркс номли	Калинин	1119	890	+229	2183	2118	+65
«Ленин йўли»	Калинин	1112	908	+204	1913	1580	+333
«Октябрь 40 йиллиги»	Бўка	1095	688	+407	1062	674	+388
Димитров номли	Оққўрғон	1043	808	+235	4109	3336	+773
«Политотдел»	Юқори Чирчиқ	1032	1007	+25	7544	7142	+402
Калинин	Калинин	977	981	−4	2267	2168	+99
«Ленинизм»	Янгийўл	954	957	−3	2138	1875	+263
Ильич номли	Калинин	896	736	+160	1631	1540	+91
Свердлов номли	Юқори Чирчиқ	883	813	+70	4201	3860	+341
«Қизил Ўзбекистон»	Оржоникидзе	882	702	+180	5788	4304	+1484
«Москва»	Калинин	882	626	+256	908	670	+238
К. Маркс номли	Юқори Чирчиқ	878	825	+53	1758	1716	+42
«Правда»	Юқори Чирчиқ	869	841	+28	5747	5768	−21
«Октябрь 40 йиллиги»	Янгийўл	864	661	+203	1158	813	+345
Охунбобоев номли	Калинин	850	732	+118	1845	1691	+154
«Октябрь	Оржоникидзе	847	825	+22	2083	2029	+54
Собир Раҳимов номли	Калинин	800	780	+20	1582	1669	−87
«Ленинский путь»	Юқори Чирчиқ	786	816	−30	2665	2727	−62
«Партия XX съезди»	Калинин	784	622	+162	1003	909	+94
«Ўзбекистон»	Юқори Чирчиқ	783	750	+33	3265	2984	+281
Ҳамза номли	Оққўрғон	774	622	+152	1719	1394	+325
Вотинцев номли	Оққўрғон	764	519	+245	1024	654	+370
«Ленинобод»	Юқори Чирчиқ	760	846	−86	1544	1574	−30
«Интернационал»	Янгийўл	757	740	+17	886	792	+94
«Партия XXII съезди»	Ўрта Чирчиқ	746	567	+179	590	505	+85
Свердлов номли	Оққўрғон	736	666	+70	1936	1957	−21
«Ленинград»	Оққўрғон	731	587	+144	1922	1544	+378
Ленин номли	Калинин	725	849	−124	1116	1044	+72
Калинин номли	Пискент	723	668	+55	846	802	+44
«Коммунизм»	Бўка	721	663	+58	483	431	+52
К. Маркс номли	Ўрта Чирчиқ	719	738	−19	827	864	−37
Киров номли	Янгийўл	717	552	+165	896	724	+172
«Победа»	Оққўрғон	716	891	−175	1003	1194	−191
Ленин номли	Оржоникидзе	703	686	+17	2721	2120	+601
Ленин номли	Оққўрғон	700	555	+145	1968	1614	+354
Навоий номли	Калинин	683	858	−175	1833	1940	−107
«Ленин йўли»	Ўрта Чирчиқ	679	597	+82	1100	1076	+24
Турсунқулов номли	Янгийўл	672	610	+62	1674	1415	+259
«Қизил Октябрь»	Янгийўл	670	730	−60	906	1081	−175
«Полярная звезда»	Ўрта Чирчиқ	668	884	−216	1705	1884	−179
«Коммунизм»	Янгийўл	667	850	−183	1401	1734	−333
«Маданият»	Оржоникидзе	663	679	−16	1698	1663	+35
Куйбишев номли	Оққўрғон	658	449	+209	646	561	+85
Киров номли	Оққўрғон	656	546	+110	282	197	+85
Навоий номли	Янгийўл	655	459	+196	669	460	+209
Киров номли	Оржоникидзе	653	653	—	1953	1965	−12
Энгельс номли	Юқори Чирчиқ	651	571	+80	1244	1204	+40
Тимирязев номли	Бўка	645	489	+156	387	279	+108
«Москва»	Янгийўл	642	588	+54	565	594	−29
Охунбобоев номли	Ўрта Чирчиқ	641	571	+70	949	925	+24
«Заря коммунизма»	Оққўрғон	638	706	−68	1398	1625	−227
Ниёзов номли	Янгийўл	629	677	−48	1120	1144	−24
Ленин номли	Бекобод	625	575	+50	1594	1334	+260
Фрунзе номли	Бўка	621	435	+186	646	444	+202
Калинин номли	Юқори Чирчиқ	617	508	+109	1160	1072	+88
Ильич номли	Бўка	588	388	+200	617	427	+190
Жданов номли	Бўстонлиқ	588	553	+35	1082	952	+130
Калинин номли	Янгийўл	586	599	−13	938	1025	−87
Ленин номли	Янгийўл	583	576	+7	1638	1827	−189
Куйбишев	Ўрта Чирчиқ	580	566	+14	1004	878	+126
Охунбобоев номли	Янгийўл	578	479	+97	1338	1749	−411
Фрунзе номли	Янгийўл	568	737	−169	834	1033	−199
Фрунзе	Бўстонлиқ	562	562	—	1040	1214	−174
«Северный маяк»	Ўрта Чирчиқ	560	670	−110	1484	1696	−212
Ленин номли	Ўрта Чирчиқ	559	534	+25	677	588	+89
К. Маркс номли	Бўстонлиқ	559	652	−93	744	933	−189
«Коммунист»	Оржоникидзе	557	539	+18	1176	1149	+27
Икромов номли	Ўрта Чирчиқ	552	522	+30	469	465	+4
«Ленинобод»	Бўка	551	494	+57	402	395	+7
Навоий номли	Бекобод	551	535	+16	1075	1022	+53
«Озод»	Оққўрғон	551	493	+58	667	655	+12
Ленин номли	Пискент	550	608	−58	941	876	−35
«Қизил ту»	Бўстонлиқ	547	553	−6	990	934	+56
Энгельс номли	Оққўрғон	540	543	−3	1253	1332	−79
К. Маркс номли	Оққўрғон	538	399	+139	431	343	+88
«Правда»	Оржоникидзе	534	594	−60	1793	2060	−267
Куйбишев номли	Калинин	534	579	−45	758	787	−29
«Гулистон»	Юқори Чирчиқ	532	501	+31	1457	1238	+219
«Ленинград»	Бўстонлиқ	531	481	+50	966	866	+100
Оржоникидзе	Калинин	531	576	−45	1009	1072	−63
«Коммунизм»	Бекобод	528	417	+111	638	551	+87
«ЎзССР 30 йиллиги»	Янгийўл	527	491	+36	876	821	+55
Калинин номли	Бўстонлиқ	526	544	−18	673	681	−8
«Ленинобод»	Оққўрғон	525	454	+71	946	921	+25
«Ленин йўли»	Бўка	519	520	−1	706	717	−11
«Москва»	Оққўрғон	519	404	+115	581	482	+99
«Коммуна»	Юқори Чирчиқ	518	469	+49	1503	1426	+77
«Гулистон»	Оққўрғон	517	532	−15	678	692	−14
Дзержинский номли	Бекобод	515	458	+57	1596	1394	+202
Ҳамза номли	Бўка	513	482	+31	836	801	+35
«Партия XIX съезди»	Бўка	509	441	+68	514	419	+95
Терешкова номли	Ўрта Чирчиқ	507	361	+146	391	314	+77
Охунбобоев номли	Пискент	506	506	—	1002	927	+75
Энгельс номли	Янгийўл	498	435	+63	374	387	−13
Тельман номли	Пискент	496	434	+62	511	573	−62
Охунбобоев номли	Оққўрғон	496	356	+140	486	321	+165
«Партия XX съезди»	Бўка	496	350	+146	392	280	+122
Энгельс номли	Ўрта Чирчиқ	495	636	−141	673	763	−90
Партия XXII съезди	Оққўрғон	493	456	+37	538	580	−42
«Ленинизм»	Оққўрғон	479	492	−13	436	374	+62
Ҳ. Олимжон номли	Оққўрғон	475	440	+35	580	480	+100
«Қозоғистон ССР 30 йиллиги»	Бўстонлиқ	472	513	−41	1212	1226	−14
«Коммунизм»	Ўрта Чирчиқ	472	394	+78	486	438	+48
Калинин номли	Оққўрғон	469	453	+16	385	417	−32
Свердлов номли	Пискент	462	440	+22	923	853	+70
Жданов номли	Янгийўл	458	574	−116	569	660	−91
«Победа»	Бекобод	451	420	+31	775	648	+127
Мичурин номли	Бўка	449	470	−21	498	526	−28
Свердлов номли	Ўрта Чирчиқ	441	508	−67	714	752	−38
К. Маркс номли	Бўка	421	290	+131	345	235	+110
«Гулистон»	Пискент	421	465	−44	799	907	−108
Жамбул номли	Бўка	420	284	+136	382	241	−141
«Ленинизм»	Бўка	414	290	+124	456	386	+70
«Партия XXI съезди»	Янгийўл	409	368	+41	482	413	+69
К. Маркс номли	Янгийўл	406	420	−14	418	559	+141
«Коммунизм»	Оққўрғон	404	386	+18	432	440	−8
Навоий номли	Оққўрғон	383	515	−132	349	429	−80
С. Раҳимов номли	Янгийўл	380	318	+62	399	389	+10
Калинин номли	Ўрта Чирчиқ	322	491	−169	513	786	−273
СОВХОЗЛАР							
«Чиноз»	Янгийўл	1163	1187	−24	14640	14455	+185
«Москва»	Калинин	1150	—	+1150	23	—	+23
«Химик»	Оржоникидзе	997	935	+62	1895	1534	+361
«Ўзбекистон ССР 5 йиллиги»	Оққўрғон	974	784	+190	4347	4080	+267
«Олмазор»	Янгийўл	973	948	+25	769	730	+39
«Ўзбекистон»	Калинин	970	894	+76	1028	894	+134
«Галақудуқ»	Оҳангарон	946	878	+68	710	641	+69
«Дўрмон»	Оржоникидзе	932	1044	−112	671	658	+13
«Қуйи Чирчиқ»	Оққўрғон	916	871	+45	1484	1376	+108
«Қибрай»	Оржоникидзе	914	867	+947	914	789	+125
2-«Далварзин»	Бекобод	898	828	+70	3209	2559	+650
«Ўртасарой»	Ўрта Чирчиқ	892	880	+12	2071	2395	−324
«Келес»	Калинин	829	831	−2	1161	1180	−10
1-«Оҳангарон»	Оҳангарон	826	895	−69	5477	5899	−422
«Дамачи»	Калинин	813	772	+40	1155	1042	+113
«Бўка»	Бўка	776	691	+85	2189	6163	+26
«Юқори Чирчиқ»	Юқори Чирчиқ	775	708	+67	1163	1033	+130
«Паркент»	Юқори Чирчиқ	751	783	−32	1177	1206	−29
1-«Пискент»	Пискент	732	732	—	2943	2665	+278
1-«Далварзин»	Бекобод	723	659	+64	3217	3272	−55
У. Юсупов номли	Янгийўл	718	582	+136	2069	2213	−144
«Партия XXI съезди»	Калинин	708	741	−33	1480	1608	−128
«Қорасув»	Калинин	700	920	−220	1246	957	+289
Волков номли	Оққўрғон	590	—	—	5587	—	—
2-«Наварбек»	Калинин	683	664	+19	574	478	+96
Тошкент от заводи	Оҳангарон	666	—	—	—	—	—
1-«Назарбек»	Калинин	651	683	−32	2045	2050	−5
«Тошкент»	Калинин	643	652	−9	238	163	+75
«Партия XXIV съезди»	Янгийўл	640	393	+247	491	401	+90
1-«Оққўрғон»	Оққўрғон	623	640	−17	2378	2388	−10
«Бўзсув»	Калинин	621	615	+6	1428	1704	−276
14-«Хўжакент»	Бўстонлиқ	619	574	+45	3618	3620	−2
Сегизбоев номли	Оққўрғон	610	614	−4	1841	1927	−86
3-«Оҳангарон»	Оҳангарон	608	612	−4	2080	2240	−160
2-«Пискент»	Пискент	607	613	−6	1996	1963	+33
«Коммунизм»	Оққўрғон	606	467	+139	1303	1602	−299
1-«Тошкент»	Калинин	581	580	+1	1105	1160	−55
2-«Оҳангарон»	Оҳангарон	566	441	+125	1920	1855	+65
Ойбек номли	Бекобод	553	535	+18	774	808	−34
«Кўкорол»	Бўка	538	518	+20	872	870	+2
4-«Оҳангарон»	Оҳангарон	515	565	−50	2332	2729	−397
Свердлов номли	Янгийўл	511	481	+30	1747	1690	+57
Вахрушев номли	Пискент	504	514	−10	504	463	+41
«Олмалиқ»	Оҳангарон	500	549	−49	1380	1465	−85
3-«Далварзин»	Бекобод	496	371	+125	570	353	+217
2-«Тошкент»	Калинин	494	642	−148	938	1040	−102
«Октябрь 50 йиллиги»	Бекобод	462	530	−68	545	536	+9
«Бўстонлиқ»	Бўстонлиқ	448	366	+82	2628	2648	−20
«Ленинград»	Бекобод	346	309	+37	625	566	+59

ЮҚОРИ ЧИРЧИҚ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон КП Юқори Чирчиқ район комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленумда ташкилий масала кўрилди. Ўртоқ Н. Носиров бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан у район партия комитетининг иккинчи секретари вазифасидан озод қилинди.

Юқори Чирчиқ район партия комитетининг иккинчи секретари қилиб ўртоқ Ф. Мирсолиҳов сайланди.

ЎЗБЕКИСТОН РАССОМЛАРИ СЪЕЗДИ ЁПИЛДИ

Ўзбекистон рассомларининг съезди Тошкентда икки кун давом этди. Рассомлар, ҳайкалтарошлар, амалий санъат усталари, графиклар — тасвирий санъат ранг-баранг жанрлари ва турларининг вакиллари тўрт йил ичида бажарган ишларини якунлаштирдилар, КПСС XXIV съезди қарорлари асосида ўз планлари ва вазифалари тўғрисида гапирдилар.

Санъатшунослик фанлари доктори Л. И. Ремпель, санъатшунослик фанлари кандидати А. Умаров, Ўзбекистон ССР халқ рассомлари Ч. Г. Аҳмеров ва М. К. Раҳимов, рассомчилик мактаби-интернат директори М. Хўжаева, Ўзбекистон рассомлар союзи Қорақалпоғистон бўлимининг раиси К. Саипов, Ўзбекистон ССР Маданият министри А. М. Қўчқоров, СССР рассомлар союзи правлениесининг секретари И. К. Рождественский ва музокараларда қатнашган бошқа делегатлар бундан буёнги план ҳамда вазифаларга, санъатнинг истиқболига тўхталиб ўтдилар.

Туркманистон халқ рассоми И. Қиличев, тожикистонлик меҳмон С. Нуриддинов съезд қатнашчиларини, Ўзбекистоннинг ҳамма рассомларини табрикладилар, уларнинг ижодий ишларига муваффақият тиладилар.

Съезд ижодий союз раҳбар органларининг янги составини сайлади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН РАССОМЛАР СОЮЗИ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ПЛЕНУМИ

17 майда Ўзбекистон Рассомлар союзи янгидан сайланган правлениесининг пленуми бўлди. Ўзбекистон ССР халқ рассоми Раҳим Аҳмедов правление раиси, Н. П. Леушин, Т. Аҳмедов, Т. Маҳмудов раис ўринбосарлари қилиб сайланди. Ғ. Абдураҳмонов ревизия комиссиясининг раиси бўлди.

(ЎзТАГ).

МАРИНА ШНАЙДЕРМАН «Қизил тонг» тикувчилик фирмасида салкам 15 йилдан бери меҳнат қилмоқда. У доим нормани 120-130 процентга етказиб адо этади, ишнинг сифати ҳам кўнгилдагидек. Шунинг учун бу моҳир чеварга коммунистик меҳнат зарбдори деган юксак ном берилган. Суратда: ўртоқ М. Шнайдерман.

Л. Глауберзон фотоси.

ИЛМИЙ МАРКАЗНИНГ ДАСТЛАБКИ ҚАДАМЛАРИ

В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари Академияси Ўрта Осиё бўлими ўз ишини бошлади. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ ташкил этилган бу илмий марказнинг вазифалари тўғрисида бўлимнинг академик секретари Г. М. Рудаков ЎзТАГ мухбирига гапириб берди.

— В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари Академиясининг янги бўлими йирик пахтакор республикалар — Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистонда қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалигининг энг муҳим проблемалари билан шуғулланадиган илмий-методик марказ ролини бажаради. Бундай ташкилотнинг тузилиши қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ҳамма илмий ишларга раҳбарликни бир ерга тўплаш имконини беради. Ҳозир биз 30 та илмий тадқиқот институтини ва тажриба станциясини бирлаштириб турибмиз. Улар ўз министрликлари ва идораларининг бевосита қарамоғида қолаётган бўлсалар ҳам, эндиликда илмий фаолиятни бизнинг методик раҳбарлигимизда олиб борадилар.

Яқинда Тошкентда Ўрта Осиё бўлимининг биринчи йиғилиши ўтказилди. Йиғилишда В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг биринчи вице-президенти Д. Д. Брежнев, уч республика партия ва совет органларининг вакиллари қатнашдилар. Йиғилишда ташкилий масалалар кўриб чиқилди, бўлимнинг бюроси сайланди. Пахтачилик, чорвачилик ва ветеринария, деҳқончилик, гидротехника ва мелиорация, механизация ва электрлаштириш, боғдорчилик, узумчилик, сабзавот-полиз экинлари ва картошка, қишлоқ хўжалик экономикаси секциялари белгиланди. Бу секциялар илмий планларни мувофиқлаштириб туради, институтлар, тажриба станцияларининг, айрим олимларнинг ҳисоботларини тинглайди, тугалланган ишлар юзасидан тавсиялар тузади.

Сой бўйлари сўлим-сўлим,
Ширин ўйга толаман,
Хаёлимда сен севгилим,
Севинчларга тўламан.

Кўзларимда шодлик кезар,
Лабларимда табассум.
Сочим силаб шамол эсар,
Сой бўйига чиқ бир зум.

Б. Мансуров фотоэтюди.

ҒАЛАТИ ОДАМ

Ю. ПЛЕХАНОВ.

ҲИКОЯ

Навбатдаги ўйинлар эндигина бошланди.

Соат тугмачалари тез-тез чақир-чуқур қилиб турар, шахматчилар ниҳоят чиқиб кетган дебют вариантларидаги юришларни қилишарди. Нимқоронғи томоша залида дастлабки мухлислар пайдо бўла бошлади. Беш соат давом этувчи шахмат спектаклининг биринчи пардаси деярли қизиқиш уйғотмагани сезилиб турарди.

Иккинчи яруснинг шинамгина ложасида оқ оралаган қалин сочларини қўллари билан пахмайтириб, обрўли бир шарҳчи ўтирарди. Ёши эллидан ошган. Юзидаги ажинлар, киноятли совуқ қарашлари, жаҳон чемпионларининг юришларига кўплаб сўроқ аломати қўйган бу кишини салобатли ҳамда ўзига ишончи зўрдек қилиб кўрсатарди.

Шахмат журналисти шарҳчининг ёнида ўтирар ва мақоласига жон киритадиган бирон-бир нарса «илиш»га ишонган ҳолда унинг луқмаларига қулоқ соларди.

— Бугунги учрашувларда алғов-далғовлар бўлмайди. Жадвал шундан далолат бериб турибди: ҳеч кимга ҳеч нарса керак эмас! Тез орада дуранглар бўлади кўп, — деди шарҳчи.

— Ҳа, Андерсен-у Морфилар замони, шоҳ гамбитию Эванс гамбити қўлланадиган вақтлар ўтиб кетди. Юз йил бурунги мусобақаларнинг худди шундай турида тахталарда қандай комбинациялар бўрони турган бўлардики?!

— Замон ўзгариб кетди! Ҳозирги «гросслар» ўйинни бўғиб ташлайдилар. Филларни бурчакдан чиқариш одат бўлиб қолди.

— Ҳамма ҳам шундай эмас-ку?

— Сиз яна ўшани назарда тутаяпсизми? — деди қошларини чимириб шарҳчи. — Ярим соатчадан кейин ўша сиз айтаётган Ғалати одамнинг ўзи дуранг таклиф этади ва битимга имзо чекади! Ярим очко олса финалга чиқади, ютқазса-чи, ҳамма нарсадан қуруқ қолади.

Улар айтаётган одамнинг исми ва фамилияси, халқаро мастер деган унвони бор эди-ю, лекин кўздан узоқроқлигидан ҳамма уни Ғалати одам деб атарди. Сабаби — ҳамиша кучларни тезроқ тўқнаштириш йўлини излар, ҳужумдан дарак топиб қолгудек бўлса, ўнг келган донасини қурбон қилиб, рақиб қароргоҳи томон интиларди. Ким билади дейсиз, балки шунинг учун ҳам турнирлардаги муваффақияти пеш қилишга арзимасдир-да.

Шу пайт Ғалати одам саҳнанинг бир четидаги стол ёнида ўйга ботиб ўтирарди. Мана, ниҳоят, у ниманидир сурди.

Унинг рақиби — эътиборли гроссмейстер олдинига кўзларига ишонмади: икки юришда бир сипоҳни ютиб турибди-я!

Ўз шоҳининг вазияти қанчалик мустаҳкамлигини чамалаб, рақибига ер остидан бир қараб қўйгач (ким билади, ҳар қалай Ғалати одам-да), у фарзини билан кишт берди-да, кейин сипоҳни олди... Шу пайтда бу донача унга ёғоч ўйинчоқ эмас, балки яримта-яримта олинган очколарга қўшилиб, жадвалда анча юқори кўтарилишига сабаб бўлувчи ютуқ рамзидек кўринарди. Борди-ю, кейинча яна бир озгина омади юришиб кетса борми, тағин ниятига етиб турибди-да... Халқаро турнирлар, саёҳатлар... Жажжи донача унга ана шундай туюларди. Ғалати одам эса худди курсисининг оёқлари бутунми-бутунмас эканлигини текшираётгандек мустаҳкамроқ ўтириб олди-да, чўнтагидан сигарета чиқариб тутатди ва ичига қаттиқ тортиб, қимир этмай қолди. Фақатгина кўз қорачиғининг ўйнаши мияси қаттиқ ишлаётганидан далолат бериб турарди.

Шарҳчи намойиш тахтасига тикилганича индамасди. Кейин вазиятни кўриш учун махсус хона — матбуот марказига боришни айтиб ўрнидан турди.

— Кўрмай қолганга ўхшайди... Қани, бориб доналарни суриб кўрайлик-чи, нима гап экан ўзи?..

Махсус хонадагиларнинг ҳаммаси бу юришни кўриниб турган хатога чиқариб қўйган эди.

Матбуот марказининг ахбороти чиқди: «Сипоҳсиз қолаётган Ғалати одамнинг аҳволи танг».

Ғалати одам ҳеч нарса бўлмагандек бамайлихотир ўтирарди.

Шарҳчи билан журналист тағин ложада учрашишди.

— Мана сизга ажойиб тема: «Шахматдаги авантюризмнинг бир кўриниши» — деди шарҳчи. — Ғалати одамнинг сенсация кетидан қандай чопишини ёзинг! Бир киши билан жиддий ўйнайди, бошқа бировдан эса, худди ҳозиргидай ҳадясини аямайди.

— Лекин вужудини тикиб ўйнашини нима деса бўлади!?

— Шундайку-я, аммо шуни ҳам ижодий изланиш, эксперимент, санъат, дейдиганлар ҳам топилади-да... Бундай йўл тутадиган шахматчилар чемпионлардан кам шуҳрат топмаслигини у жуда яхши билади... Шундан фойдаланади... Ҳақиқатни айтиш пайти келмадимикин-а?

Айни замонда Ғалати одам дадил ва тез юришлар қилар, гроссмейстер бўлса узоқ-узоқ ўйланарди.

Ғалати одам сипоҳларини жой-жойига қўйгач, улар энди ҳужумга шай турарди... Ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ ногоҳ ҳужум бошланаётганини кўпчилик пайқаб қолди. Онда-сонда кўзга ташланган хавф-хатарлар бирлашиб, мажбурий вариантларни вужудга келтирмоқда эди.

Энди гроссмейстер ўрнидан турмас, ҳеч кимга қарамасди... Ниҳоят, у соатни тўхтатди.

Томоша залида аста кучайиб бораётган ғовур-ғувур қаттиқ қарсакка айланиб кетди. Ҳамма ўрнидан туриб ғолибни олқишларди. Иштирокчилар ўйинларини, намойиш қилувчилар эса илҳомли калтакларини ташлаб, қарсак чалардилар. Бор-йўғи ярим соатча илгари вазиятни кўриб, бошини сарак-сарак қилган халқаро судья ҳам, бир соат бурун Ғалати одамнинг аҳволи танг, деган ахборотни қоғозга туширган дилбар машинистка ҳам қарсак чалишарди.

Биринчи қаторга ўтириб олган журналист ён дафтарига нималарнидир ёзар экан, қоғоз юзини ундов белгиларига тўлдириб ташлади.

Фақатгина бояги шинам ложада сукунат ҳукм сурарди. Обрўли шарҳчи қўшнисига хиёл орқа ўгириб, ёлғиз ўтирар ва залдаги воқеаларнинг унга сира даҳли йўқдек тутарди ўзини.

Айни чоқда Ғалати одам курсиси ёнида тик турар ва кулиб, қовушмасдан залдагиларга таъзим қиларди. Лекин бундай ҳадиксирашлик билан унинг тубида ётган ва ҳозир ҳамма кўрган шахмат қудрати бир-бирига сира мос келмасди. Буни сезган бир томошабин: «Ғалати одам экан-ку!» деб юборди.

Бу киноя эмас, балки ҳаммадан кўра узоқроқни кўра оладиган, бошқаларга шахматнинг яширин позициясини очиб беришга қодир одамга нисбатан бўлган ҳурмат ва ҳаяжон рамзидек жаранглади.

Русчадан:

М. МУҲИДДИНОВ таржимаси.

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти физика факультетининг юқори курс студентларидан 42 киши бу йил пахта йиғим-терими даврида «зангори кема»лар штурвалига ўтиради, юк автомобиллари ҳайдовчиси бўлади.

Ҳозир факультетни битириб чиқаётган ёшлар диплом билан бирга пахта териш машинасининг механик-ҳайдовчиси гувоҳномаси ва автомобиль ҳайдаш ҳуқуқини ҳам оладилар. Суратда: факультет автомобиль иши хонасида машғулот пайти.

Г. Пун фотоси. (ЎзТАГ).

Илғорлар слёти

Ўзбекистон металлургия заводининг ҳашаматли клубига шаҳар ишлаб чиқариш илғорлари, коммунистик меҳнат зарбдорлари йиғилдилар. Бу ерда коммунистик меҳнат зарбдорларининг слёти бўлиб ўтди.

Слётда шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Аббосов «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида меҳнат унумдорлигини оширишда коммунистик меҳнат зарбдорларининг роли» деган темада доклад қилди. Шундан сўнг ишлаб чиқариш илғорлари М. Турсунов, А. Аклямов, А. Жалилов ва бошқалар сўзга чиқдилар.

С. БОЙМУРОДОВ,

Жаҳон янгиликлари

АҲВОЛ ҒОЯТ ЖИДДИЙ ТУС ОЛЯПТИ

ЛОНДОН, 16 май. (ТАСС). Ольстерда сўнгги уч кун ичида қуролли тўқнашувлар ва бомбалар портлаши натижасида 10 киши ўлди, 100 дан ортиқ киши ярадор бўлди. Ольстердаги вазият жиддийлашганлиги муносабати билан шимолий Ирландия ишлар бўйича министр У. Уайтлоу «хавфсизлик кучлари» ҳарбий ва полиция раҳбарлари билан шошилинч равишда кенгаш ўтказди.

Шимолий Ирландияда содир бўлаётган воқеалар тўғрисидаги масала кеча умум палатада муҳокама қилинди. Бу палата депутатлари шу масала хусусида фавқулодда музокаралар ўтказишни талаб қилдилар. Аммо бу талаб умум палатанинг спикери томонидан рад қилинди.

Ўтган кеча шимолий Ирландия шаҳарларининг кўчаларидан яна ўқ овозлари ва портлашлар эшитилади. Лондондерри шаҳрининг атрофида мина портлаши оқибатида ирландиялик икки киши ярадор бўлди.

АРАБ ВАТАНПАРВАРЛАРИГА ҚАРШИ РЕПРЕССИЯЛАР

АММОН, 16 май. (ТАСС). Тель-Авив ўз ерларини Исроил босқинчиларидан озод қилиш учун курашаётган араб ватанпарварларига қарши қаттиқ репрессиялар уюштирмоқда. Бу ерга келаётган хабарларга кўра, ҳарбий трибунал Ғазо секторида икки фаластинлик партизаннинг ҳар бирини 30 йилдан қамашга ҳукм қилган.

Спорт

ОЛИЙ ЛИГАДА

Ворошиловграднинг «Заря» футболчилари чемпионатнинг ҳақиқий пешқадами эканликларини яна бир бор исбот қилдилар. Ереванда улар СССР биринчилигининг кумуш совриндори «Арарат» билан учрашиб, 2:1 ҳисобида муҳим ғалабани қўлга киритдилар. Бу «Заря»нинг мавсумдаги олтинчи ютуғи эди. Пешқадам ўн тўрт имкониятдан ўн уч очкони қўлга киритди. Тбилиси динамочилари ҳам илгариламоқдалар. Грузин футболчилари Ростов армиячиларини қабул қилиб, 4:1 ҳисобида йирик ғалабага эришдилар ва очколари сонини 11 тага етказдилар. Ростов армиячилари билан бирга «Қайрат» ҳам мавсум бошидан буён ҳали биронта ғалабага эришгани йўқ. Олмаоталиклар Москва динамочилари билан бўлган ўйинни 1:1 ҳисобида якунладилар. Бу учрашувда пойгахтликлар 11 метрлик штраф зарбасини кирита олмадилар. «Қайрат» дарвозабони Шведков Маховиков тепган тўпни қайтарди. 1:1 ҳисоби «Торпедо»—«Днепр» учрашувида ҳам қайд қилинди. «Динамо» (Минск) — «Карпати» ўйинида ҳисоб очилмади.

МУКОФОТ ТОШКЕНТДА ҚОЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг соврини учун қиличбозликдан ўтказилган анъанавий турнир тугади. Тожикистон, Қирғизистон, Молдавия, Туркманистон, Новосибирск, Саратов, Запорожьедан келган юздан ортиқ спортчилар фахрли соврин учун курашишди. Ўзбекистон биринчи терма командаси учрашувларни муваффақиятли якунлаб ғолиб чиқди. Шахсий ҳисобда ҳам ҳамшаҳарларимиз яхши қатнашдилар. Айниқса ёшлар ўртасида жаҳон ва мамлакат чемпиони тошкентлик Собир Рўзиев маҳорат кўрсатди. У эркак рапирачилар ўртасида турнир ғолиби бўлди. Шунингдек қиличбозлардан Александр Виборнов, рапирачи Татьяна Фисунова ҳам шахсий биринчиликни эгалладилар.

ОБЛАСТИМИЗ ПОЙГАЧИЛАРИ ҒОЛИБ

Андижонда ўсмирлар ва қизлар ўртасида велосипед спорти бўйича республика шахсий-команда биринчилиги ўтказилди. Мусобақада областимиз пойгачилари яхши тайёргарлик кўрганликларини намойиш қилиб, команда ҳисобида биринчиликни олдилар.

КУЧЛИЛАР ДАВРАСИДА

Тошкент физкультура институти спорт клуби командаси қўл тўпидан мамлакатимизнинг олий лига коллективлари ўртасида чемпионлик номи учун курашни бошлади. Мусобақа Запорожье шаҳрида ўтмоқда. Ҳамшаҳарларимиз Тбилисининг «Буревестник» коллективи билан куч синашдилар. Тажрибали рақиблар 21:13 ҳисобида ғолиб келишди. Мусобақалар давом этмоқда.

64 ВА 100 КАТАКДА

Жаҳон биринчилиги учун Гаприндашвили—Кушнир ўртасидаги матчнинг иккинчи ўйинида ҳам Гаприндашвили ғолиб чиқди. Ҳисоб 2:0.

Голландияда ўтаётган катта олимпиада халқаро шашка турнирида жаҳон чемпиони рижалик Андрейко олдинга ўтиб олди. У тўққиз имкониятдан 8 очко олди: охирги турда Андрейко Куперманни енгди. Иккинчи ўринда Голландия гроссмейстери Вирсма (7,5 очко), учинчи ўринда минсклик Гантварг, тўртинчи ўринда Сейбрандс (Голландия), бешинчи ўринда Куперман (СССР) бормоқдалар.

ИРОҚ ҲУКУМАТИДА ЎЗГАРИШЛАР

БАҒДОД, 16 май. (ТАСС). Бу ерда Ироқ ҳукуматининг составида ўзгаришлар бўлганлиги эълон қилинди.

Ироқ президенти Аҳмад Ҳасан Бакирнинг декретига биноан ахборот министри Шафиқ Ал-Камолий, олий таълим министри Суад Халил Исмоилий ва ирригация министри Таха Иброҳим Ал-Абдалла ўз вазифаларидан озод қилинди.

Президентнинг декретига мувофиқ, кабинет составида ўзгаришлар бўлди, бир қанча янги министрлар тайинланди. Ҳавод Ҳошим планлаштириш министри, Ҳикмат Ал-Аззауи экономика министри, Мукаррам Талабани ирригация министри, Ашам Аш-Шави маориф министри қилиб тайинланди. Амр Абдалла ва Назар Ат-Табакчали давлат министрлари қилиб тайинланди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

14.50 — **Кўрсатувлар программаси**, 15.00 — Рангли телевидение. **В. И. ЛЕНИН НОМЛИ БУТУНИТТИФОҚ ПИОНЕР ТАШКИЛОТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТИ** (Алишер Навоий номли Ўзбек Давлат Академик Катта опера ва балет театридан олиб кўрсатилади). 16.30 — **«Билмасвой саёҳат қилади»** (қўғирчоқ фильм, рус тилида).

18.05 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

19.00 — **Кўрсатувлар программаси**, 19.05 — **«Ахборот»** информацион программаси (рус тилида). 19.20 — **Композитор Шариф РАМАЗОНОВ билан учрашув** (ўзбек тилида).

Ўзбек тилида: 20.30 — **«Гаровга тикилган ҳаёт»** (кўп серияли телевизион бадиий фильмнинг 14-серияси). 21.30 — КПСС XXIV съезди қарорлари — ҳаётга! **«Яйлов баҳодирлари»**, 21.55 — **Кўрсатувлар программаси**, 22.30 — **«Ахборот»** информацион программаси, 22.50 — **«Сепсиз келин»** (бадиий фильм, рус тилида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

Рус тилида: 11.30 — **Жамиятшунослик.** 10-синф. «Ҳозирги замон босқичида КПССнинг роли». 12.00 — **Телевизион фильм**, 12.25 — **Жамиятшунослик.** 10-синф. «Ҳозирги замон босқичида КПССнинг роли» (ўзбек тилида).

14.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатувлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — Болалар учун. **«Кичик юлдузлар»** (фильм концерт). 18.45 — **«Врачлар династияси»** (ҳужжатли фильм, ўзбек тилида).

19.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Классик музика саҳифаларида**, 20.40 — **«Иртиш — Қарағанда»** (ҳужжатли фильм), 21.35 — **Чет эл эстрада артистларининг концерти.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИ. 18/V да **Масхарабозлар.** 19, 20/V да **Золушка** (премьераси).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/V да **Парвоз**, 19/V да **Табассум ўғрилари**, 20/V да **Аяжонларим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 18/V да **Қайнона**, 19/V да **Фарғона тонг отгунча**, 20/V да **Тоғ гўзали.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 18/V да **Биринчи бўса**, 19/V да **Беш кунлик куёв**, 20/V да **Баҳс** (спектакллар кеч соат 7 яримда бошланади).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Метелло — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Секундлар қиммати — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ромео ва Жульетта — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Кабриола — НАВОИЙ номли, «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Лорд Байрон Жонснинг озод қилиниши — «СПУТНИК», «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

Секундлар қиммати — «ХИВА». **Кабриола** — «ФЕСТИВАЛЬ».

29 май эрталаб соат 11 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институтининг илмий совет кенгаши (Черданцев кўчаси, 25-уй)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

К. Мусофиров: «Тавфиқ ал-Ҳакимнинг социал драмалари» деган темада

* * *

7 июнь кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимликлар моддаси химия институтининг илмий совет кенгаши (Черданцев кўчаси, 19-уй)да химия фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Қ. Давронов: «Пахта уруғининг малатдегидрогеназасини текшириш» деган темада;

Ф. С. Христулас: «Узаригенининг стереойўналишли синтези» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

* * *

30 май кундуз соат 1 да Тошкент қишлоқ хўжалик институти агрономия факультетининг илмий совет кенгаши (60-аудитория)да қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

С. Акбаров: «Фарғона области шароитида оралиқ ва зичлаб экилган озиқабоп экинлар ҳосилдорлиги ва уларнинг тупроқ унумдорлиги ҳамда пахта ҳосилига таъсири» деган темада;

М. Қурбонов: «Вилт билан зарарланган далаларда ўтмишдош экин сифатида экилган озиқабоп экинларнинг ғўзани ўсиши, ривожланиши ва ҳосилдорлигига таъсири» деган темада

* * *

6 июнь кундуз соат 1 да Тошкент қишлоқ хўжалик институти агрохимия ва тупроқшунослик факультетининг илмий совет кенгаши (60-аудитория)да қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. Л. Андрейчук: «Тупроқ шамол эрозиясининг баъзи қонуниятларининг теоретик ва экспериментал текшириш» деган темада;

биология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Ж. Садирбоев: «Биринчи бўғин дурагай ғўзаларнинг ота ва онасига нисбатан физиологик-биохимик хусусиятларини таққослаб ўрганиш» деган темада

* * *

30 май кундуз соат 1 да Тошкент Қишлоқ хўжалик институти агрохимия ва тупроқшунослик факультетининг илмий совет кенгаши (47-аудитория)да биология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

М. М. Пушкарёва: «Вилт билан касалланган ғўзани нуклеин кислоталарининг динамикаси» деган темада;

қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Н. М. Сафиулин: «Самарқанд областининг ўтлоқли-сариқ тупроқ шароитида ҳар хил кенгликда экилган ғўзада минерал ўғитларнинг қўлланилиши» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Оржоникидзе район, 4-алоқа бўлими)да танишиш мумкин.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
19, 20, 21 МАЙДА
БЕГЕМОТ, КЕНГУРУ, ФИЛ, ЗЕБРА, АЙИҚ, ТУЛКИ, ПЕЛИКАНЛАР ВА БОШҚА ҲАЙВОНЛАР ИШТИРОКИДАГИ
КАТТА АТТРАКЦИОННИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЛАРИ.
Аттракцион раҳбари Озарбайжон ССРда хизмат кўрсатган артист
МАНСУР ШИРВАНИ
«БИЗ—БОКУДАНМИЗ»
ОЗАРБАЙЖОН ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ПРОГРАММАСИ
Томошалар кеч соат 7 яримда; шанба куни кундуз соат 3 ва кеч 7 яримда, якшанба куни кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда бошланади.
Олдиндан билет сотиш кассаси ишламоқда.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 836495. Редактор ўринбосарлари — 835885, 837916. Маъсул секретарь — 834808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 831936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 833786 Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — 835811. Қишлоқ хўжалиги, фан мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 839059. Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — 837045, хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 834048. Эълонлар бўлими — 838142, Коммутатор — 830249 дан 830259 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 03470 ИНДЕКС 64697. В. 1751.